

Röstmottagares syn på hur val genomförs i Sverige

En enkätundersökning genomförd efter 2022 års
val till riksdag, region och kommun

John Högström och Christian Jerhov

Röstmottagares syn på hur val genomförs i Sverige

John Högström och Christian Jerhov

Faculty of Science, Technology and Media

Research centre/department Media and Communication Studies/DEMICOM

Mid Sweden University

Sundsvall/Östersund, 2022-11-28

Röstmottagares syn på hur val genomförs i Sverige

© Author, 2022-11-28

Printed by Mid Sweden University, Sundsvall

ISBN:978-91-89341-89-0

Faculty of Science, Technology and Media
Mid Sweden University, 851 70 Sundsvall
Phone: +46 (0)10 142 80 00

Report series 52

Innehållsförteckning

Förord	vii
Abstract	ix
Inledning och bakgrund	xi
Undersökningen	xiii
Röstmottagarnas bakgrund	15
Resultat	16
Utbildningen och röstmottagarnas förberedelser och kunskaper	16
Vallokalen, bemanning och samarbete.....	17
Ordningen i och intill vallokalen	18
Köer	19
Valsedlarna och valsedelsställen.....	20
Röstmottagningen och granskningen av valkuverten	23
Granskningen av förtidsrösterna.....	25
Rösträkningen.....	27
Summerande frågor – administrativa felaktigheter och försök till valfusk	29
Rekommendationer till kommunernas valnämnder	30
Se över vallokalerna	30
Tydliggör reglerna för propaganda.....	30
Planera för kortare köer	31
Se över hur ordningen i valsedelsställen kan kommuniceras, förbättras och upprätthållas	31
Se över kvaliteten i granskningen av förtidsrösterna i förtidsröstningslokalen.....	32
Uppmärksamma problemet med dubbla valsedlar ytterligare.....	32
Bilaga 1 – Bakgrundsfrågor	33

Tabellförteckning

Tabell 1: Utbildning och röstmottagarnas förberedelser	16
Tabell 2: Röstmottagarnas kunskaper	17
Tabell 3: Vallokalen, bemanning och röstmottagarnas samarbete	17
Tabell 4: Ordningen i och intill vallokalen.....	18
Tabell 5: Förekomsten av köer	19
Tabell 6: Valsedelsställen	20
Tabell 7: Ordningen i valsedelsställen och tillgången på valsedlar.....	21
Tabell 8: Väljarnas tillgång till valsedlar – summerande fråga.....	22
Tabell 9: Röstmottagningen	23
Tabell 10: Felaktigt iordninggjorda valkuvert	24

Tabell 11: Röstmottagningen – summerande fråga.....	25
Tabell 12: Granskning av förtidsrösterna	25
Tabell 13: Felaktigt iordninggjorda förtidsröster.....	26
Tabell 14: Granskningen av förtidsrösterna – summerande fråga.....	27
Tabell 15: Felaktigt iordninggjorda röster som upptäcktes när valkuverten öppnades	28
Tabell 16: Rösträkningen – summerande fråga.....	28
Tabell 17: Förekomst av felaktigheter, försök till valfusk och ordningsstörningar	29
Tabell 18: Hela röstrningsprocessen – summerande fråga	29
Tabell 19: Röstmottagarnas ålder.....	33
Tabell 20: Röstmottagarnas kön	33
Tabell 21: Röstmottagarnas bostadsort.....	33
Tabell 22: Röstmottagarnas utbildningsnivå	33
Tabell 23: Röstmottagarnas intresse för politik.....	34
Tabell 24: Röstmottagarnas tidigare erfarenhet av röstmottagning	34
Tabell 25: Röstmottagarens uppdrag vid valet 2022	34

Förord

I Sverige finns över 6 000 valdistrikt, alla med egen vallokal. I genomsnitt hör 1 000–2 000 personer till varje distrikt, och de väljare som inte har förtidsröstat ska gå till sin specifika vallokal på valdagen. För att det ska fungera krävs en omfattande organisation.

Röstmottagarna är därför centrala personer. I varje vallokal ska minst tre röstmottagare finnas vid varje tidpunkt, och dessa ska förutom att ta emot röster också hjälpa väljarna, se till att det är god ordning i lokalen samt räkna rösterna när vallokalen stängt.

Enskilda kommuner har säkert utvärderat arbetet i sina respektive valdistrikt, men i denna studie får vi för första gången veta hur det ser ut på nationell nivå. Författarna John Högström och Christian Jerhov skickade direkt efter valet 2022 ut en enkät till samtliga valnämnder, för vidare befordran till kommunens röstmottagare.

Samtidigt som det är glädjande att röstmottagarna i huvudsak tycker att arbetet fungerat väl, finns det flera områden där valnämnden har möjlighet att agera i förebyggande syfte för att göra valen ännu säkrare, och författarna ger i rapporten tydliga rekommendationer.

John Högström är docent i statsvetenskap vid Mittuniversitetet, och hans forskning är bland annat inriktad mot politiskt beteende och politisk representation. Christian Jerhov är verksamhetsutvecklare i Lerums kommun, och har lång erfarenhet av att arbeta med val. Under valet 2022 var han valsamordnare, och ansvarade bland annat för utbildning av röstmottagare.

Ingela Wadbring, professor

Centrumledare för Demicom, Mittuniversitetet

Abstract

This report describes the results of a poll worker survey conducted shortly after the Swedish elections in 2022. The survey aims to increase the knowledge of how poll workers experience their work and to learn more about the overall performance of the Swedish election system. An invitation and a link to the survey were sent to Sweden's 290 municipalities with a request to forward it to their poll workers. 6 596 poll workers who had worked in polling stations in Sweden on election day answered the survey. The results show that the election in most aspects was well performed, and that more serious problems are rare. Though, some issues need to be dealt with to further enhance the robustness of the Swedish election system. Among these are long waiting lines, unclear rules for political propaganda near the polling stations, how to maintain order in the ballot stands during election day, and the quality of the monitoring of advance votes to see that they are correctly prepared.

Inledning och bakgrund

I samband med valet till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022 genomfördes en nationell enkätundersökning där röstmottagare som tjänstgjorde i vallokaler på valdagen gavs möjlighet att svara på frågor om sina erfarenheter av röstmottagningen och rösträkningen. Det totala antalet svar uppgick till 6 956.

Målet med enkäten är att öka kunskapen om hur väl val genomförs i Sverige. Att fråga röstmottagarna som tjänstgjort i vallokalerna under valdagen om deras erfarenheter kan tyckas vara en naturlig ingång för att öka förståelsen för de utmaningar och problem som kan uppstå under valdagen. Det är troligen ganska vanligt att kommunerna gör egna enkäter med frågor till sina röstmottagare och även andra typer av uppföljningar, men nationella eller större enkätundersökningar som genomförts i forskningssyfte är dock ovanliga. Vi känner bara till några få undersökningar liknande denna som genomförts i olika länder. Det finns exempel från USA och Storbritannien, men så vitt vi vet har något liknande inte tidigare genomförts i Sverige.

Resultaten visar att röstmottagarna i huvudsak bedömer att röstmottagningen och rösträkningen fungerade på ett bra sätt. Allvarliga problem och ordningsstörningar är sällsynta. Det är också ovanligt att röstmottagarna uppfattar att det begåtts felaktigheter som kunnat påverka valresultatet eller att väljare försökt att påverka valet på ett otillbörligt sätt, alltså att de försökt begå någon form av valfusk.

Det finns dock flera områden där såväl Valmyndigheten som kommunernas valnämnder kan behöva agera för att göra kommande val ännu säkrare och förebygga de problem och felaktiga hanteringar som trots allt uppstår under valdagen. Det är viktigt att förtroendet för ett lands valsysteem upprätthålls. I förlängningen kan förtroendet för valsystemet påverka förtroendet för det demokratiska systemet som helhet.

Resultaten redovisas endast för hela riket. Det ställdes ingen fråga om i vilken kommun röstmottagaren tjänstgjort i enkäten. Vi bedömer dock att det är rimligt att samtliga kommuner kan ha nytta av att förhålla sig till de problem och utmaningar som framkommer i svaren

Undersökningen

Undersökningen genomfördes i form av en webbenkät. Enkäten har kunnat besvaras via dator, smartphone eller surfplatta.

Information om enkäten skickades ut till samtliga 290 kommuners valnämnder tre veckor före valdagen. Veckan efter valdagen 11 september skickades ett mejl ut till valnämnderna med information, instruktioner och en länk till enkäten för vidare befordran till kommunens röstmottagare. Enkäten var öppen mellan 16 september och 1 november 2022. De röstmottagare som besvarade enkäten medgav innan de svarade sitt samtycke till att delta. De som besvarat enkäten är anonyma och kan inte identifieras av någon. Inga frågor som kan kopplas till känsliga personuppgifter ingår i enkäten. Enkäten genomfördes bland röstmottagare på valdagen. Röstmottagare som endast har tjänstgjort under förtidsröstningen har inte bjudits in att delta.

Det totala antalet svar uppgår till 6 956. Det går inte att veta från exakt hur många av landets drygt 6 000 vallokaler det finns svar, eller vilka kommuner som vidarebefordrat enkäten till sina röstmottagare. Av anonymitetsskäl ställdes inte någon fråga om vilken kommun röstmottagaren tjänstgjort i.

Av de som svarat var 1 125 personer ordförande i sitt valdistrikt. Detta innebär, givet att det bara finns en ordförande i varje valdistrikt, att i resultaten finns svar från åtminstone 1 125 valdistrikt/vallokaler, vilket motsvarar nästan var femte vallokal i hela riket. I de bakgrundsfrågor som ställts syns också att de som svarat på enkäten representerar en rad olika bakgrunder avseende bland annat ålder, utbildningsnivå, typ av bostadsort och tidigare erfarenheter av arbete som röstmottagare.

Under tiden enkätundersökningen pågått har vi fått en mängd frågor, tankar och synpunkter via mejl från personer som svarat eller tänkt svara på enkäten. Vi uppfattar att det funnits ett stort engagemang kring frågan om hur valet 2022 genomfördes och många har skrivit att de upplevt enkäten och frågorna som viktiga. Det har också varit några personer som meddelat att de haft svårigheter att kunna svara via den utskickade länken. Detta har troligen berott på olika säkerhetsinställningar i de svarandes mejlklienter. I övrigt är vår bedömning att undersökningen fungerade väl.

De allra flesta frågorna har varit möjliga att avstå från att svara på, utöver möjligheten att svara Vet inte/minns inte eller motsvarande. Det interna bortfallet är dock mycket litet. Andelen svar på samtliga frågor är över 98 %.

Svaren redovisas antingen som andel i procent som valt respektive svarsalternativ eller som ett medelvärde av svar som getts på en skala från 0 till 10. I de tabeller där svaren redovisas som andel i procent redovisas även antalet som svarat vet inte eller motsvarande. I resultaten på skalan från 0 till 10 är vet inte-svar i förekommande fall inte medräknade.

Röstmottagarnas bakgrund

Resultaten för samtliga bakgrundsfrågor redovisas i tabellform i bilaga 1.

Röstmottagarna som svarat på enkäten är i åldrarna 18 till 80 år och äldre. Det finns ett tydligt mönster att de flesta är i medelåldern. Ungefär hälften av röstmottagarna är mellan 50 och 69 år. Få är 80 år eller äldre. En majoritet, cirka två tredjedelar, är kvinnor. Röstmottagarna är bosatta i olika typer av boendemiljöer. Det finns svar från röstmottagare boende i landsbygd, i småorter, i mindre och mellanstora kommuner, i förorter och i storstäder (se Bilaga 1).

Röstmottagarnas högsta utbildningsnivå varierar tydligt; från genomgången folkskola, grundskola eller gymnasium till högre studier på avancerad nivå och forskarutbildning. Den vanligaste utbildningsbakgrunden är uppnådd kandidatexamen eller motsvarande. De flesta röstmottagarna är ganska eller mycket intresserade av politik och många har tjänstgjort vid ett eller flera tidigare val. Ungefär en tredjedel av de som svarat tjänstgjorde för första gången som röstmottagare 2022 (se Bilaga 1).

De allra flesta som svarat (cirka 68 %) tjänstgjorde som röstmottagare. Ungefär lika många ordförande som vice ordförande har besvarat enkäten (cirka 16 % vardera) (se Bilaga 1). I rapporten redovisas alla tre gruppernas resultat samlat, under begreppet röstmottagare.

Resultat

Resultaten redovisas fråga för fråga i form av tabeller. I texten diskuteras sedan de mest centrala slutsatserna inom respektive område.

Utbildningen och röstmottagarnas förberedelser och kunskaper

Tabell 1: Utbildning och röstmottagarnas förberedelser

	<i>Andel i procent</i>	Ja	Nej	Vet inte/minns inte	Summa
Deltog du i den obligatoriska utbildningen för röstmottagare som genomfördes i din kommun?		99,2	0,8	0,0	100
Tog du del av de utbildningsfilmer för röstmottagare som finns på Valmyndighetens hemsida?		75,8	23,2	1,0	100
Förberedde du dig inför valdagen genom att läsa på i Valmyndighetens handledning för röstmottagningen?		91,0	8,6	0,4	100

Utbildningen för röstmottagare är obligatorisk. Detta är något som syns tydligt i resultaten. 99,2 % av röstmottagarna svarar att de har genomgått utbildningen. Det är färre röstmottagare som förberett sig genom att läsa på i handledningen inför valdagen och ytterligare färre som tagit del av utbildningsfilmerna på Valmyndighetens hemsida (se Tabell 1). Drygt 70 % av röstmottagarna har förberett sig genom att såväl genomföra utbildningen, ta del av filmerna och genom att läsa på i handledningen.

Till ovanstående förberedelser kan dessutom läggas att två tredjedelar av röstmottagarna tjänstgjort vid minst ett tidigare val (se Bilaga 1) och därmed har direkta erfarenheter av röstmottagning i olika omfattning. Dessa sammantaget ganska omfattande förberedelser avspeglar sig också i röstmottagarnas skattningar av sina kunskaper.

Tabell 2: Röstmottagarnas kunskaper

<i>I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden. Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt".</i>	Medelvärde
Jag hade tillräckliga kunskaper för att kunna utföra uppdraget som röstmottagare på ett bra sätt	9,1
Jag kunde besvara de frågor jag fick från väljare om röstningen och röstmottagningen	9,4

Röstmottagarna skattar sina egna kunskaper högt. Resultaten i tabell 2 redovisas på en skala från 0 till 10, där 10 motsvarar "instämmer helt". Något fler tycker att de var bättre förberedda på att kunna besvara frågor från väljare än på att utföra uppdraget som helhet (se tabell 2).

Vallokalen, bemanning och samarbete

Tabell 3: Vallokalen, bemanning och röstmottagarnas samarbete

<i>I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden. Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt".</i>	Medelvärde
Vallokalen där jag arbetade var väl anpassad för röstmottagning	7,9
Vi var tillräckligt många röstmottagare i min vallokal för att kunna genomföra valet på ett välfungerande sätt	9,1
Samarbetet mellan röstmottagarna i min vallokal fungerade bra	9,4

Röstmottagarna är nöjda med hur många röstmottagare de var i sina vallokaler och de är också nöjda med samarbetet mellan röstmottagarna (se tabell 3).

Det är däremot tydligt att röstmottagarna inte är lika nöjda med hur väl anpassade deras vallokaler var för röstmottagningen (se tabell 3). Exakt vad detta beror på frågas inte efter i enkäten, men det kan vara viktigt att uppmärksamma resultatet och göra mer detaljerade uppföljningar av hur de vallokaler som använts i kommunerna varit anpassade för sitt ändamål.

Ordningen i och intill vallokalen

Tabell 4: Ordningen i och intill vallokalen

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/ Minns inte	Summa
Det förekom otillåten politisk propaganda från partiföreträdare i eller intill vallokalen	89,3	6,6	0,9	3,2	100
Det fanns väljare som störde ordningen i vallokalen under röstningen	88,2	9,7	1,2	0,9	100
Vi var tvungna att avvisa personer från vallokalen på grund av att de störde ordningen	97,3	1,6	0,1	0,9	100
Vi var tvungna att tillfälligt avbryta röstningen beroende på personer som störde ordningen	99,4	0,3	0,0	0,3	100

Propaganda som syftar till att påverka väljarna i sina val är inte tillåten i vallokalen eller i ett utrymme intill. 7,5 % av röstmottagarna uppger att det vid ett eller flera tillfällen förekom otillåten politisk propaganda (se tabell 4) vilket gör att det får anses vara ett problem som förekommer i en utsträckning som gör att det bör beaktas i planeringen inför kommande val.

Valmyndigheten beskriver i sitt vägledande ställningstagande VAL-162 hur det kan tolkas att förbudet mot propaganda inte kan begränsas endast till utrymmen som är i nära anslutning till vallokalen utan även längre avstånd kan vara aktuella. Istället handlar det om att skydda väljarna under själva valhandlingen. Det finns också en rad olika former av propaganda som behöver beaktas; exempelvis valmöten, affischering, flaggor eller liknande. Till detta finns två andra aspekter i ställningstagandet som är viktiga att beakta vid analysen av resultaten. Dels att Valmyndigheten bedömt att det inte går att fatta ett principbeslut där avståndet från vallokalen till platsen där propaganda är tillåten bestäms – istället ska det göras individuella bedömningar från fall till fall, dels att partiernas utdelning av valsedlar utanför vallokalerna av tradition bedömts vara tillåten.

Det finns sålunda skäl att misstänka att det kan finnas gränsdragningsproblem avseende vad som är att betrakta som propaganda och hur nära vallokalen eventuell propaganda får respektive inte får vara. Vi bedömer detta som en fråga

att uppmärksamma i planeringen inför kommande val i syfte att ge stöd åt röstmottagarnas bedömningar och därmed deras möjligheter att agera vid fall av otillåten propaganda intill en vallokal.

Fler än 10 % av röstmottagarna svarar att det funnits personer som stört ordningen vid röstningen. Allvarigare ordningsstörningar verkar dock vara tämligen sällsynta och möjligheterna att avvisa personer från vallokalen eller att tillfälligt avbryta röstmottagningen förefaller ha använts sparsamt (se tabell 4).

Köer

Frågorna om köer har bara besvarats av de respondenter som svarade ja på frågan om de under valdagen vid ett eller flera tillfällen ansvarade för att hantera eventuella köer inne i och utanför vallokalen. Antalet personer som svarat på frågorna om köer är 4 666.

Tabell 5: Förekomsten av köer

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/ Minns inte	Summa
Det uppstod köer inne i vallokalen under valdagen	15,8	11,0	72,7	0,5	100
Det uppstod köer utanför vallokalen under valdagen	18,4	8,4	68,5	4,7	100
Väljare uttryckte att kötiden för att få rösta var för lång	51,8	11,7	30,9	5,6	100
Väljare uttryckte att de valde att inte rösta på grund av att det var kö	78,9	6,6	4,7	9,8	100

Att det uppstod omfattande köer vid såväl förtidsröstningen som på valdagen har redan diskuterats flitigt i massmedia i samband med valet. Ur resultaten i tabell 5 ovan kan vi dra slutsatsen att det tämligen frekvent förekommit köer såväl inne i vallokalen som utanför. Det är en stor majoritet som säger att det bildades köer vid ett eller flera tillfällen under tiden de var ansvariga för köerna (se Tabell 5). Detta behöver dock inte vara något direkt problem. En kortvarig kö kan enkelt uttryckt uppstå av att det kommer en mindre grupp människor vid samma tidpunkt och enkätresultaten visar inte exakt hur långa köerna var.

Däremot framgår det av svaren att det förekommit att röstmottagarna uppfattat att väljare uttryckt att köerna var *för* långa. Det finns också röstmottagare som uppger att de hört väljare uttrycka att de valt att inte rösta alls, beroende på kösituationen. Resultaten på denna fråga visar på ett allvarligt problem, trots att andelen som svarat "Ja, vid ett tillfälle" eller "Ja, vid flera tillfällen" inte är så hög (6,6 % respektive 4,7 %) (se Tabell 5). Väljare som inte kunnat rösta på valdagen kan ju inte, som under förtidsröstningen, välja att rösta någon annan dag. Eventuellt kan de ha valt att återkomma vid en annan tidpunkt under dagen eller att rösta i en förtidsröstningslokal som varit öppen under valdagen.

En rimlig målnivå för vidare planering vore att *ingen* väljare fattar beslutet att avstå från att rösta av den här anledningen. Frågan om köer är därför central för såväl Valmyndigheten som valnämnderna att arbeta med inför kommande val.

Valsedlarna och valsedelställen

Frågorna om valsedlarna och valsedelställen har bara besvarats av de respondenter som svarade ja på frågan om de under valdagen vid ett eller flera tillfällen ansvarade för valsedlarna. Antalet svar på frågorna om valsedlarna är 4 365.

Tabell 6: Valsedelställen

<i>I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden. Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt".</i>	Medelvärde
Partiernas namnvalsedlar kunde presenteras på ett likformigt sätt i valsedelstället	9,3
Det fungerade bra när väljarna tog valsedlar från valsedelstället	7,3
Det gick att hålla god ordning i valsedelstället under valdagen	8,7
Väljarna kunde ta valsedlar utan risk för att valhemligheten röjdes	9,5

Förändringen i vallagen om att valsedelstället ska vara avskärmat syftade till att öka möjligheterna för väljarna att upprätthålla valhemligheten. Utifrån resultaten synes detta ha fungerat väl. Röstmottagarna uppfattar i hög grad att väljarna kunde ta valsedlar från valsedelställen utan risk för att valhemligheten röjdes (se Tabell 6).

Partiernas valsedlar ska presenteras på ett likformigt sätt och det är röstmottagarnas ansvar att så sker. Även detta synes ha fungerat väl, med ett högt resultat på frågan om presentationen av valsedlarna. Det fungerade även tämligen väl att hålla ordning i valsedelsstället, något som var i fokus under 2022 års val (se Tabell 6). Också detta bland annat som en följd av det avskärmade valsedelsstället och behovet av att kontrollera ordningen bland valsedlarna ofta, kanske till och med så ofta som mellan varje väljare.

Däremot är röstmottagarna mindre nöjda med hur det gick för väljarna att ta sina valsedlar från valsedelsstället (se Tabell 6). Exakt vilka problem som kan ha uppstått kan inte utläsas i enkätsvaren, men resultatet på den frågan får anses vara lågt, givet de resultat som finns på övriga frågor med samma svars skala i enkäten.

Tabell 7: Ordningen i valsedelsställen och tillgången på valsedlar

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/ Minns inte	Summa
Partivalsedlarna för ett parti tog slut i vallokalen (så du inte kunde fylla på nya i valsedelsstället)	96,6	2,1	0,3	1,0	100
Namnvalsedlarna för ett parti tog slut i vallokalen (så du inte kunde fylla på nya i valsedelsstället)	95,8	2,5	0,3	1,4	100
Det förekom sabotage mot valsedelsstället (valsedlar försvann, placerades om, blandades, åverkan på eller liknande)	54,4	23,4	20,3	1,9	100
Det fanns väljare som framförde att det saknades valsedlar för det parti hen tänkt rösta på	52,0	31,1	14,4	2,6	100
Valsedelsstället blev förstört genom åverkan av någon	98,0	1,2	0,3	0,5	100

Två ledtrådar till frågan om varför röstmottagarna inte uppfattade att det fungerade bra när väljarna tog valsedlar (se Tabell 6) finns att läsa ut i resultaten i tabell 7. En orsak kan vara att det är tämligen vanligt förekommande att röstmottagarna svarar att det förekommit sabotage mot valsedelsstället genom försvunna, blandade eller omplacerade valsedlar eller att det gjorts åverkan på valsedelsstället. Att valsedelsstället till och med förstördes inträffade också, även om det får betraktas som en ganska sällsynt händelse (se Tabell 7).

Den andra ledtråden ges av frågan om väljare uppfattade att det saknades valsedlar för det parti de planerat att rösta på. Jämfört med frågorna om valsedlarna tagit slut under dagen, vilket beskrivs som relativt ovanliga händelser, är det vanligt att väljarna uppfattar att det saknades valsedlar (se Tabell 7). Troligen beror det på att väljaren hade svårt att hitta sitt partis valsedel i valsedelsstället eller att partiet väljaren tänkt rösta på inte har lämnat ut valsedlar till den aktuella vallokalen, vilket är en känd orsak till detta problem sedan tidigare. Systemet med vem som ansvarar för distributionen av de olika valsedlarna till vallokalerna och hur valsedlarna ska placeras i valsedelsstället förefaller inte vara känt för alla väljare.

Ytterligare en orsak kan vara att röstmottagarna uppfattat att valsedelsställen varit en "flaskhals" i röstmottagningen och att det framförallt var där som köerna uppstod.

Tabell 8: Väljarnas tillgång till valsedlar – summerande fråga

<i>Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt", hur stämmer följande?</i>	Medelvärde
Processen med att ge väljarna tillgång till valsedlar fungerade på ett bra sätt	7,4

Sammantaget gör de problem som framtonar i resultaten ovan att den summerande frågan om röstmottagarna tyckt att processen med att ge väljarna tillgång till valsedlar fungerat på ett bra sätt visar ett lågt resultat (se Tabell 8).

Hanteringen med valsedlarna är en fråga som sedan tidigare är känd som ett problem i vallokalerna. Valsedelsavskärmningen förefaller ha uppnått sitt syfte att stärka valhemligheten, men fortfarande finns det tydliga utvecklingsområden i hur valsedlarna görs tillgängliga för väljarna.

Röstmottagningen och granskningen av valkuverten

Tabell 9: Röstmottagningen

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/ Minns inte	Summa
Jag kunde inte säkerställa väljarens identitet vid röstningen	90,6	4,6	1,2	3,6	100
Jag upptäckte att jag prickade av fel väljare i röstlängden under tiden som väljaren var kvar i vallokalen	95,2	1,1	0,1	3,6	100
Jag nekade en väljare att rösta eftersom väljaren redan var avprickad i röstlängden	93,9	2,3	0,2	3,5	100
Det fanns väljare som berättade för mig att de upplevde att deras valhemlighet röjts under röstningen	94,8	2,5	0,7	2,0	100
Jag såg att det var flera personer som stod tillsammans bakom valskärmen och gjorde iordning sina röster	50,5	29,4	18,2	1,9	100

De flesta frågor inom detta område, förutom frågan om att det varit flera personer bakom valskärmen, visar på problem som uppstår relativt sällan (se Tabell 9). Problemen är dock av den art att de för den enskilde väljaren utgör ett stort problem. Att exempelvis bli felaktigt avprickad och därmed nekad att rösta fråntar väljaren rätten att utföra den kanske mest centrala handlingen som en enskild medborgare utför inom det demokratiska systemet; att rösta. Sedan tidigare är det känt att detta förekommer vid varje val, men som sagt, det är trots allt ganska ovanligt. Arbetet med att förebygga att det händer behöver dock fortgå och utvecklas ytterligare med tanke på hur allvarligt det är för den enskilde väljaren.

Att det förekommer att det är fler personer som står tillsammans bakom valskärmen och att det därmed finns risk för gruppröstning uppmärksammades såväl i Valmyndighetens utbildningsmaterial som i media i samband med valet 2022. Uppmärksamheten synes ha varit korrekt riktad och det är ett problem som förekommer (se Tabell 9). I enkäten ställdes inte frågan om hur röstmottagarna agerade när det skedde. Detta är något som kan lämpa sig för lokala diskussioner, huruvida röstmottagarna agerade så som utbildningsmaterialet

sade, att de skulle gå fram och informera och erbjuda sin hjälp och hur detta i så fall mottogs av väljarna.

Vid kontrollen av att väljaren gjort iordning sina röster på rätt sätt upptäckte röstmottagarna följande felaktigt iordninggjorda röster.

Tabell 10: Felaktigt iordninggjorda valkuvert

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/ Minns inte	Summa
Flera valsedlar i samma valkuvert	23,2	21,6	51,7	3,6	100
Tomt valkuvert	65,0	17,5	12,2	5,3	100
Valkuvert innehöll valsedlar som var vikta	30,8	28,2	36,8	4,2	100
Väljaren lämnade fram valkuvert varav flera innehöll valsedlar med samma färg (två eller tre valkuvert med valsedlar till samma val)	23,1	28,1	43,2	5,6	100
Valkuvert som inte var förslutna (igenklistrade eller med fliken invikt)	7,7	7,9	81,1	3,3	100
Väljare avsåg rösta i val som hen inte hade rösträtt i	58,3	23,1	13,2	5,4	100

Ett av syftena med granskningen av rösterna inför att de läggs ner i valurnan är att säkerställa att väljaren gjort iordning sin röst på rätt sätt och därmed inte riskerar att få sin röst underkänd när rösträkningen genomförs. Ett annat syfte är att upptäcka eventuella försök till fusk, exempelvis att någon avsiktligt lägger två valsedlar i samma kuvert. Dock borde avsiktligt fusk rimligen vara tämligen ovanligt jämfört med antalet omedvetna misstag, något som också bekräftas i andra resultat i undersökningen (se tabell 17).

De vanligaste felen som upptäckts är att valkuvertet inte är korrekt förslutet, alltså att det vare sig varit igenklistrat eller haft fliken invikt, att väljaren lämnar fram flera valkuvert med valsedlar av samma färg och att det är fler än en valsedel i ett valkuvert (se Tabell 10).

Vissa av felen som redovisas i tabell 10 (vikt valsedel eller flera valsedlar i samma kuvert) betyder inte med automatik att rösten slutligen skulle komma att

underkännas om felen inte upptäcks när väljaren lämnar fram sina valkuvert. En vikt valsedel godkänns vid den preliminära rösträkningen och valkuvert med två valsedlar som avser samma parti kan godkännas av länsstyrelsen. Dock kräver de en administrativ hantering som tar tid för rösträknare i såväl vallokalen som vid länsstyrelsens slutliga rösträkning.

Att en väljare skulle tillåtas rösta i ett val som hen inte har rösträtt i (se Tabell 10) är självklart att betrakta som ett ganska allvarligt administrativt misstag om det inte upptäcks i detta skede.

En hög nivå av upptäckt av felaktiga röster i detta skede av röstmottagningen är sålunda ur ett perspektiv att betrakta som positivt, då de går att rätta till genom att be väljaren att göra om sin röst. Dock verkar det som att samtliga felaktigt iordninggjorda röster *inte* upptäckts vid denna första granskning. Mer om detta nedan.

Tabell 11: Röstmottagningen – summerande fråga

<i>Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt", hur stämmer följande?</i>	Medelvärde
Röstmottagningen fungerade bra i min vallokal	9,1

På den summerande frågan om röstmottagningen bedömer röstmottagarna att det på det stora hela fungerat väl (se tabell 11).

Granskningen av förtidsrösterna

Tabell 12: Granskning av förtidsrösterna

<i>Andel i procent</i>	Ja	Nej	Vet inte/ Minns inte	Summa
Vi hann granska samtliga förtidsröster innan vallokalen stängde	79,5	17,0	3,5	100

17,0 % av röstmottagarna uppger att de i deras vallokal inte hann granska samtliga förtidsröster innan vallokalen stängde (se Tabell 12). Att förtidsrösterna inte hinner granskas kan bero på kombinationen av att fler väljare förtidsröstar nu än tidigare och att det varit större tryck på vallokalerna och röstmottagarna beroende på att köer verkar ha varit vanligare än vid tidigare val. Oavsett orsak försenas rösträkningen av att inte alla förtidsröster hunnit granskas under dagen och därmed försenas även det preliminära valresultatet. Det kan också innebära

en risk att granskningen blir mer stressad och att fler felaktiga röster möjligen läggs ner i valurnan.

Vid granskningen av förtidsrösterna upptäckte röstmottagarna följande felaktigt iordninggjorda förtidsröster.

Tabell 13: Felaktigt iordninggjorda förtidsröster

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/Minns inte	Summa
Flera valsedlar i samma valkuvert	38,9	21,1	24,2	15,8	100
Tomt valkuvert	75,9	6,7	2,3	15,0	100
Valkuvert innehöll valsedlar som var vikta	59,5	14,4	9,4	16,7	100
Det fanns två eller tre valkuvert varav flera innehöll valsedlar med samma färg (två eller tre valkuvert med valsedlar till samma val)	49,0	18,9	14,6	17,5	100
Valkuvert som inte var förslutna (igenklistrade eller med fliken invikt)	62,3	12,3	10,0	15,4	100
Det fanns valkuvert med röster till ett eller flera val som väljaren inte hade rösträtt i	76,5	6,0	2,4	15,1	100
Förtidsrösten var sänd till fel vallokal	73,8	11,3	4,3	10,6	100
Fönsterkuvertet var igenklistrat men verkar ha öppnats tidigare	85,8	1,9	0,8	11,5	100
Fönsterkuvertets innehåll var inte komplett	80,5	3,7	0,9	14,9	100

Avseende ovanstående frågor (se Tabell 13) ställdes i enkäten inte en inledande fråga om röstmottagaren utfört denna arbetsuppgift under valdagen, som gjordes avseende köer och valsedlarna. Rimligen bör därför gruppen som svarat "Vet inte/Minns inte" innehålla ett antal röstmottagare som inte granskat förtidsröster alls under valdagen. Andelen svar i denna kategori är betydligt vanligare inom detta område än i enkäten i övrigt.

Av Valmyndighetens handledning framgår att förtidsrösternas fönsterkuvert först ska granskas och att valkuverten sedan ska granskas på samma sätt som vid

röstmottagningen i övrigt. Felaktiga förtidsröster ska läggas i omslag och granskas sedan igen av valnämnden vid uppsamlingsräkningen.

De vanligaste felen är att det fanns flera valsedlar i samma valkuvert, att valsedeln varit vikt, att det fanns flera valkuvert med valsedlar av samma färg och att valkuverten inte varit korrekt förslutna (se Tabell 13). Flera av dessa fel är allvarliga då det innebär att ett eller flera av väljarens valkuvert kan komma att underkännas vid valnämndens uppsamlingsräkning. Värt att notera är att dessa valkuvert redan granskats en gång, i förtidsröstningslokalen, men att felen uppenbarligen inte uppmärksammats där.

Tabell 14: Granskningen av förtidsrösterna – summerande fråga

<i>Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt", hur stämmer följande?</i>	Medelvärde
Granskningen av förtidsrösterna under dagen fungerade på ett bra sätt	8,8

Den sammanfattande frågan om granskningen av förtidsrösterna visar att den fungerade relativt väl (se Tabell 14). Resultatet är något lägre än på flera andra frågor men ändå inte bland de lägsta resultaten för de summerande frågorna.

Rösträkningen

Rösträkningen inleds med att valkuverten som lagts ner och tagits upp ur valurnan granskas ytterligare en gång innan de öppnas. Röster som avges i vallokalen granskas därmed två gånger och förtidsrösterna tre gånger innan den preliminära rösträkningen. Röster som underkänns vid denna granskning kommer inte att ingå i rösträkningen och därmed inte i det preliminära valresultatet. Ett antal röster kommer inte heller med i det slutliga valresultatet, beroende på länsstyrelsens bedömningar. Väljaren som lämnat en felaktig röst kommer dock aldrig att få veta detta och går därför troligen i tron att den röst som avlagts varit med och påverkat valresultatet.

Målet behöver därför vara att inga felaktiga röster som sedan riskerar att slutligt underkännas upptäcks först i detta skede.

Vid kontrollen av röster i samband med att valkuverten öppnades upptäckte röstmottagarna följande felaktigheter.

Tabell 15: Felaktigt iordninggjorda röster som upptäcktes när valkuverten öppnades

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något tillfälle	Ja, vid ett tillfälle	Ja, vid flera tillfällen	Vet inte/ Minns inte	Summa
Flera valsedlar i samma valkuvert	13,9	24,7	57,6	3,8	100
Tomt valkuvert	82,4	8,4	3,3	5,9	100
Valkuvert innehöll valsedlar som var vikta	49,4	24,6	20,5	5,5	100
Valkuvert som inte var förslutna (igenklistrade eller med fliken invikt)	75,7	9,6	9,1	5,6	100
Valsedel med fel färg (valsedel avsedd till något av den andra valen)	56,0	25,1	11,7	7,2	100

Trots att samtliga valkuvert granskats en eller två gånger tidigare upptäcks även i detta skede valkuvert som innehåller flera valsedlar, tomma valkuvert och valkuvert som inte är korrekt förslutna (se Tabell 15). Dessa felaktigheter utgör såklart ett problem, även om det som tidigare nämnts inte med automatik är så att alla dessa röster slutligen bedöms som ogiltiga. Om inte annat skapar de administrativt merarbete vid rösträkningen, såväl för röstmottagarna i vallokalen som för länsstyrelsens rösträknare. En valsedel med fel färg, som alltså lagts i fel valurna, räknas i det valet som den urnan avser. Rösten är inte ogiltig men räknas alltså i fel val (se Tabell 15).

Valnämnderna bör beakta att dessa fel, hur ovanliga de än är, bör minimeras ytterligare och om möjligt vidta fler åtgärder i syfte att öka noggrannheten vid de kontroller som genomförs i tidigare skeden i processen.

Tabell 16: Rösträkningen – summerande fråga

<i>Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt", hur stämmer följande?</i>	Medelvärde
Rösträkningen fungerade bra i min vallokal	9,0

På det stora hela bedömer röstmottagarna att rösträkningen fungerade bra (se tabell 16).

Summerande frågor – administrativa felaktigheter och försök till valfusk

I slutet av enkäten ställs fyra summerande frågor. De tre första har en omvänd svarsskala gentemot tidigare frågor där 0 motsvarar "förekom inte alls" och 10 motsvarar "förekom i stor utsträckning".

Tabell 17: Förekomst av felaktigheter, försök till valfusk och ordningsstörningar

<i>På en skala från 0 till 10 där 0 är "förekom inte alls" och där 10 är "förekom i stor utsträckning", hur vanligt förekommande var det att:</i>	Medelvärde
Det begicks felaktigheter av röstmottagare som kunnat påverka valresultatet	0,6
Det förekom försök att påverka valet och valresultatet genom att personer bröt mot reglerna för valets genomförande	0,3
Det skedde ordningsstörningar i eller intill vallokalen som försämrade möjligheterna att genomföra röstmottagningen på ett säkert sätt	0,3

Sammantaget kan sägas att det är få allvarliga problem med röstningsprocessen som framkommer i svaren. Det är något vanligare att röstmottagarna uppfattar att det begåtts felaktigheter än att andra personer försökt påverka valresultatet på ett otillbörligt sätt eller att det skett ordningsstörningar som äventyrat valets genomförande (se Tabell 17).

Att upptäcka medvetet valfusk är svårt. Det finns en rad olika metoder för ändamålet som används i forskningen men samtliga är behäftade med olika svagheter. En anledning till detta är det enkla faktum att den som försöker fuska eller påverka valresultatet på annat sätt gör det i akt och mening att inte bli upptäckt. Av den anledningen kan inte heller resultaten i den här undersökningen med säkerhet säga något om förekomsten av försök till valfusk. Men, ur röstmottagarnas synvinkel är det sällsynt att de observerar något som tyder på att det sker.

Tabell 18: Hela röstningsprocessen – summerande fråga

<i>Utifrån en skala 0 till 10 där 0 representerar "instämmer inte alls" och där 10 representerar "instämmer helt", hur stämmer följande?</i>	Medelvärde
Hela röstningsprocessen fungerade på ett bra sätt i min vallokal	9,1

Sammantaget ger röstmottagarna ett högt samlat betyg åt hur röstningsprocessen fungerade i deras vallokal under valdagen vilket stärker den övergripande

analysen att svenska val genomförs på ett bra och säkert sätt, även om det finns en del problem som behöver adresseras för att långsiktigt stärka rättssäkerheten ytterligare och därmed bidra till att upprätthålla förtroendet för valets genomförande och i förlängningen för den svenska demokratin (se Tabell 18).

Rekommendationer till kommunernas valnämnder

Med utgångspunkt i de resultat som redovisas och diskuteras ovan framtonar ett antal områden där såväl Valmyndigheten som kommunernas valnämnder bedöms behöva agera inför kommande val.

Se över vallokaler

Det bedöms som viktigt att noga se över de vallokaler som använts vid valet 2022 och om möjligt göra lokalanpassningar eller skaffa andra lämpligare lokaler. Förändringen avseende valsedelställets avskärmning kan ha skapat köer och andra problem med flödena i lokalerna som gjort att vallokaler som tidigare fungerat väl inte längre fungerade 2022. Om det övervägs att göra ytterligare förändringar för att minska köerna, exempelvis genom utökning av antalet valsedelställ, bör valnämnden bedöma för varje vallokal om detta är möjligt.

Det kan också vara lämpligt att se hur lokalerna ger förutsättningar för röstmottagarna att göra bedömningar av propaganda i närheten av vallokalen. Om vallokalen till exempel ligger vid en offentlig plats där valkampanjer kan förväntas komma att bedrivas behöver lösningar för detta tas fram, exempelvis genom alternativa in- och utgångar, om detta går att lösa.

Tydliggör reglerna för propaganda

Att bedöma om propaganda är otillåten kan vara svårt för röstmottagarna som måste göra bedömningarna under pågående röstmottagning. Om Valmyndigheten inte förtydligar reglerna till kommande val bör valnämnderna vidta åtgärder för att ge ett tydligare stöd till röstmottagarna. En utvecklad kontakt och samverkan med och mellan lokala partiorganisationer kan också vara av godo, i syfte att förebygga situationer där tveksamheter uppstår.

Planera för kortare köer

Köerna är troligen en av de saker som många kommer att minnas från valet 2022. Köhanteringen är ett område där utvecklingsarbete och förändringar behövs. Hur köer hanteras har betydelse för såväl säkerheten för de som köar som för hur röstningsprocessen kan genomföras på ett effektivt sätt. Båda perspektiven behöver beaktas i den vidare planeringen.

Åtgärder som kan övervägas för att korta köerna är att se till att valdistrikten inte är för stora, att öka bemanningen eller att öka antalet valsedelställen i varje vallokal. Notera att det sistnämnda, som nämnts ovan, kan göra att de vallokaler som traditionellt använts inte längre är möjliga att använda, vilket kan skapa andra problem, exempelvis på landsbygden där tillgången till alternativa vallokaler kan vara starkt begränsad. Det kan också vara av vikt att genomföra åtgärder för att förtidsrösterna ska hinna granskas under dagen. Även för detta syfte kan det hjälpa att minska distriktens storlek. Alternativt kan bemanningen och schemalaggningsen av röstmottagarna förändras för att ge bättre möjligheter till en effektiv granskning av förtidsrösterna.

Se över hur ordningen i valsedelställen kan kommuniceras, förbättras och upprätthållas

Utan tvekan är tillhandahållandet av valsedlar till väljarna ett område som innehåller problem. Röstmottagarna beskrev att det fungerade väl att presentera valsedlarna likformigt och att det var sällsynt att valsedlarna tog slut. Svårigheterna verkar alltså i huvudsak bero på andra faktorer. Valnämnderna kan fatta olika beslut om i vilken ordning valsedlarna ska placeras, så länge de uppfyller kravet på likformighet mellan partierna. Än viktigare är kanske att tydligt informera väljarna om hur det är ordnat i valsedelställen och säkerställa att väljare som inte hittar rätt valsedlar verkligen frågar röstmottagarna om hjälp. Det är också viktigt att informera tydligt om hur ansvaret för distributionen av valsedlar av olika slag till vallokalerna är fördelat. Det verkar som att det finns gott om väljare som inte känner till partiernas ansvar för tillgången till valsedlar och felaktigt drar slutsatser att röstmottagarna gjort något fel, avsiktligt eller oavsiktligt. Sammantaget bedöms det behövas tämligen omfattande informationsinsatser inom detta område.

Se över kvaliteten i granskningen av förtidsrösterna i förtidsröstningslokalen

Vid granskningen av förtidsröster i vallokalerna uppmärksammas att de tämligen frekvent är felaktigt iordninggjorda. Huruvida dessa röster slutligen hamnar i valurnan går inte att säga generellt. De felaktiga röster som slutligen upptäcks vid rösträkningen kan lika gärna vara avlagda i vallokalen. Men, insatser för ökad kvalitet i granskningen av förtidsrösterna av röstmottagarna i förtidsröstningslokalerna bedöms vara av vikt i syfte att minska risken för underkända röster och för att minska den tidskrävande administrativa hantering som skapas av dessa fel.

Uppmärksamma problemet med dubbla valsedlar ytterligare

Ett av de vanligaste felen i samtliga skeden av granskningen av valkuverten är att de innehåller mer än en valsedel. Det är svårt att tänka sig att mer än någon enstaka väljare med berått mod lägger två valsedlar i samma kuvert, så rimligen beror problemet på omedvetna misstag. Röstmottagarna i såväl förtidsröstningen som i vallokalen (inkluderande granskningen av förtidsrösterna) bör öka uppmärksamheten på just detta fel. Det kan också tänkas att valsedlarnas papperskvalitet kan spela in och att Valmyndigheten kan finna något sätt att åtgärda detta.

Bilaga 1 – Bakgrundsfrågor

Tabell 19: Röstmottagarnas ålder

<i>Andel i procent</i>	18-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-79 år	80 år eller äldre	Summa
Hur gammal är du?	7,6	10,7	16,7	22,8	26,5	15,1	0,7	100

Tabell 20: Röstmottagarnas kön

<i>Andel i procent</i>	Man	Kvinna	Annat	Jag föredrar att inte svara	Summa
Vilket av följande alternativ betecknar bäst din könsidentitet?	32,6	66,9	0,2	0,4	100

Tabell 21: Röstmottagarnas bostadsort

<i>Andel i procent</i>	Småort eller lands- bygd	Mindre stad	Mellan- stor stad	Förort till storstad	Storstad	Summa
Vilket av följande beskriver bäst det område där du bor?	36,2	17,4	20,5	10,4	15,5	100

Tabell 22: Röstmottagarnas utbildningsnivå

Vilken är den högsta utbildningsnivån du har uppnått?	<i>Andel i procent</i>
Folkskola eller motsvarande	0,8
Ej avklarad grundskoleutbildning	0,0
Grundskola eller motsvarande	2,8
Gymnasieutbildning	20,0
Eftergymnasial yrkesutbildning (ej högskola eller universitet)	12,8
Kortare högskoleutbildning	15,9
Kandidatexamen eller motsvarande	29,9
Magisterexamen, Masterexamen eller motsvarande	16,4
Doktorsexamen eller motsvarande	1,4
Summa	100

Tabell 23: Röstmottagarnas intresse för politik

<i>Andel i procent</i>	Inte alls intresserad	Något intresserad	Ganska intresserad	Mycket intresserad	Summa
Generellt sett, hur intresserad är du av politik?	2,8	25,9	45,6	25,7	100

Tabell 24: Röstmottagarnas tidigare erfarenhet av röstmottagning

<i>Andel i procent</i>	Nej, inte vid något val	Ja, vid ett eller två val	Ja, vid tre eller fyra val	Ja, vid fem eller fler val	Summa
Har du tidigare erfarenhet av röstmottagning på valdagen?	33,1	26,0	17,9	23,0	100

Tabell 25: Röstmottagarens uppdrag vid valet 2022

<i>Andel i procent</i>	Röstmottagare	Vice ordförande	Ordförande	Summa
Vilket var ditt uppdrag vid valet 2022?	68,0	15,8	16,2	100